

Totalitarizmus Nepoškvrnenej Panny: svätý Maximilián Kolbe, I. časť

Carlo Codega

14. augusta 2021 ✝ Cirkev

Počatie z Ducha Svätého. Obraz od Piera di Cosima. Zdroj: wikimedia commons.org

Storočie totalitarizmov

Svätý Maximilián Kolbe, ktorý padol za obeť nacistickému barbarstvu v koncentračnom tábore v Osvienčime, žil v období poznačenom politickými prúdmi, ktoré súčasná historiografia výstižne klasifikuje ako totalitarizmus. Tento pojem sa zrodil v dvadsiatych rokoch 20. storočia a začal sa všeobecne používať v povojnovom období, najmä vďaka dielu židovskej filozofky Hannah Arendtovej, ktorá dva zdanlivo protichodné režimy Stalinovho komunizmu a Hitlerovho nacizmu postavila vedľa seba a ukázala ich spoločné črty. Napriek tomu, že historiografia povojnového obdobia sa Hitlerov národný socializmus snažila demonizovať, zatiaľ čo komunistický režim zbavovala zodpovednosti a pod rôznymi zámienkami zakrývala či ospravedlňovala, jeho oveľa väčšiu zvrátenosť.

Čo je však totalitarizmus? Oveľa viac než jednoduchá diktatúra či autoritatívny režim (ako napríklad Francovo Španielsko alebo niektoré režimy devätnásteho storočia), nacizmus, komunizmus a taliansky fašizmus (ktorý iba mal takéto zámery) vytvorili totalitný režim, v ktorom sa nielen občianska spoločnosť, čiže vzťahy medzi jednotlivcami, rozpustila v “celku” štátu, ale aj samotný jednotlivec, ktorý bol považovaný iba za časť či “orgán” bez autonómnej existencie mimo “celku” štátneho organizmu; **štát a iba štát je skutočnou realitou, zatiaľ čo osoba je iba jeho súčasťou ako občan** (a v tom spočíva kontinuita medzi francúzskou revolúciou a totalitou).

Svätý Maximilián a totalitarizmy

Svätý Maximilián pravdepodobne nepoznal a ani nikdy nepoužil pojem “totalitarizmus” a celkovo sa v jeho spisoch nenachádza ani zmienka o komunizme či nacizme, aj keď vieme, že v časopisoch vydávaných v Niepokalanove sa často objavovali články kritické voči komunistickej ideológii. Pre svätého Maximiliána komunizmus aj nacizmus boli rovnaké herézy ako slobodomurárstvo, „*nezmysly pochádzajúce z hriechu*“ (Kolbeho spisy 199), výsledok hriechu človeka, ktorého základným konštitutívnym prvkom je

neposlušnosť voči Zákonom a Božej vôli. Na tento problém, ako aj na ostatné problémy, s ktorými sa stretáva, reaguje svätý Maximilián rýchlo a veľmi prakticky, pevne zakotvený v kresťanskej tradícii a zdravom filozofickom realizme. Poľský svätec nekritizuje ideovú zaništenosť totalitarizmov, ich ambíciu vybudovať nový svet a priniesť každému človeku „spásu“, túžbu pritiahnuť a zomknúť všetkých ľudí okolo ich idey a pobádať ich, aby nasadili všetky svoje sily do uskutočnenia tohto sveta; ba zdá sa, že svätý Maximilián sa niekedy s istým obdivom díva na silu, odhodlanosť a zápal komunistov.

Pretože nekritizuje ani tak pevnosť ich presvedčenia, či ich úplné a radikálne nasadenie pre vec, ale totálny omyl pokiaľ ide o konečné ciele a skutočné dobro človeka a tým aj samotnej spoločnosti. Pre pátra Kolbeho komunisti „*považujú za konečný cieľ to, čo je iba prostriedkom, a preto ani po dosiahnutí šťastia, o ktoré sa usilujú, nenájdu to, čo hľadali*“: preto sú komunisti „*nešťastní a nespokojní [...]* úbožiaci“ (SK 1237), pretože sú úplne oddaní falošnej ideológii, pretože sú klamaní a zavádzaní o konečnom osude človeka. Na totalitarizmy a najmä na komunizmus svätý Maximilián nechce reagovať nejakým umierneným ideálom či iba ľudskými kalkuláciami, ale iným nadprirodzeným „totalitarizmom“, **totalitarizmom zdravým a kresťanským „totálneho, neobmedzeného darovania sa Najsvätejšej Nepoškvrnenej Panne Márii“** (SK 1248) alebo, lepšie povedané, totálnym zasvätením sa Nepoškvrnenej Panne. Týmto – hovoril svätý – „*sme sa Jej vlastne zasvätili neobmedzene, takže nemáme právo ani na myšlienky, ani na činy, ani na naše slová. Nech Ona nám „despoticky“ vládne*“ (SK 373).

„Všetko“ pre „všetkých“: totalitarizmus Nepoškvrnenej Panny.

Tento zdravý a spásonosný duchovný „totalitarizmus“, jediný skutočne kresťanský totalitarizmus, sa totiž neobmedzuje na intímnu zbožnosť prežívanú v hĺbke duše, ale má apoštolský a sociálny charakter, takže je aspoň potenciálne **skutočnou „totalitárnou“ odpoveďou na totalitarizmy pravice a ľavice**. Pokúsme sa analyzovať niektoré jej aspekty vo vzťahu k charakteristikám, ktoré sú podľa znalcov spoločné pre rôzne totalitarizmy.

Hlavný aspekt totalitarizmov spočíva v tom, že sa neuspokoja s tým, aby sa im občania podriadili iba vo verejnej sfére, ale chcú pre ich dobro vstupovať do ich súkromného života, ovplyvňovať ich spôsob myslenia a konania. Aj zasvätenie Nepoškvrnenej má ambíciu totálne strhnúť celého človeka v jeho osobnom i sociálnom rozmere, aby sa naplno venoval tak svojmu osobnému posväteniu ako aj apoštolátu, povedané katolíckymi termínmi, ale poriadok, ktorým chce reformovať človeka, je presným opakom totalitarizmov. Nevychádzame z politiky, aby sme sa dostali k človeku, ani konečný cieľ človeka nie je identifikovaný v štáte, práve naopak: reforma ľudského srdca v Máriinej škole, smerovanie ku konečnému cieľu, ktorým je večná blaženosť, zaručuje aj konverziu duší („*všetkých spolu a každého osobitne*“, SK 865) a spolu s ním aj blaho spoločnosti. Pri opise ideálu Rytierov Nepoškvrnenej svätý Maximilián uvádza tieto dva body presne v tomto poradí.

Ak na jednej strane „*priblížiť sa k Nej, byť Jej podobný, dovoliť jej, aby sa zmocnila nášho srdca a celého nášho bytia, aby žila a pracovala v nás a prostredníctvom nás*“, je ideálom vojaka, tým ideálom je aj „*vyžarovanie do prostredia a dobývanie duší pre ňu [...], aby sa rozšírilo jej panstvo v srdciach všetkých, nech žijú kdekoľvek, bez ohľadu na rasu, národnosť, jazyk*“ (SK 1210). Na druhej strane rozširovanie mariánskej tlače a zasvätenia Nepoškvrnenej Panne má „*politický a*

spoločenský význam“ (Kolbeanské prednášky 81), pretože ich cieľom je „starostlivosť o plné rozvinutie duševných a telesných Božích darov [...] a tým aj pomoc všetkým vo všetkých vrstvách ľudskej spoločnosti, za každých podmienok a za každých okolností, od kolísky po hrob“ (SK 200), a takto spôsobom „šíriť šťastie na zemi“ (SK 1237). Kráľovstvo lásky Nepoškvrnenej je „všetko“, čo uspokojuje a robí šťastným „všetkých“ i každé jedno srdce, ktoré bije tu, na zemi!

Štandarda Nepoškvrnenej.

Nepoškvrnená. Obraz od Bartolomea E. Murilla. Zdroj: wikimedia commons.org

V dôsledku toho rytier Nepoškvrnenej, ktorý sa zasvätil Nepoškvrnenej Panne Márii a podrobil sa jej vláde, sa usiluje získať pre ňu všetko, čo je vo svete ľudskej, všetky formy, v ktorých sa ľudia združujú. Tak ako totalitné režimy tvrdili, že kontrolujú a využívajú pre dobro štátu každú formu združovania od športu a rekreácie (napr. „fašistické soboty“) až po náboženské (ako Hitler založením *Nemeckej národnej cirkvi* alebo komunisti rôznymi štátnymi cirkvami, ktoré založili), aj „totalitarizmus“ Nepoškvrnenej musí dosiahnuť každú oblasť a aspekt spoločnosti, aby nič neuniklo jej vláde lásky. Podľa svätého Maximiliána je potrebné *“získavať jednu dušu za druhou pre Nepoškvrnenú Pannu, jednu základňu za druhou, dvíhať Jej zástavu nad vydavateľstvami novín, periodickej a neperiodickej tlače, nad tlačovými agentúrami, rádiovými anténami, nad umeleckými a literárnymi inštitútmi, nad divadlami, kinami, parlamentmi, senátmi, slovom všade na zemi”* (SK 199). Vynaliezavosť svätého Maximiliána zašla až tak ďaleko, že teoreticky uvažoval o “duchovnom Prvom máji” v protiklade ku komunistickému prvému máju: *„V ten deň, keď budeme svedkami komunistických manifestácií zovretých pästí hroziacich Bohu a jeho katolíckej Cirkvi, by sme chceli nasmerovať pozornosť na modré transparenty Panny Márie vedúce Jej nasledovníkov k lepšej budúcnosti”* (SK 787). Nech všade, kde je človek, kraľuje Nepoškvrnená!

Nepoškvrnená Panna Mária: Raj na zemi

Totalitné štáty naštepené na kmeni Hegelovej filozofie, sa neprezentujú ako prostí organizátori spoločenského života, ale tvrdia o sebe, že sú samotným cieľom človeka, ponúkajú mu pozemskú spásu za podmienky, že vyznáva ich ideológiu, a tak sa vydávajú za mesiášov a osloboditeľov, prezentujú sa ako svetské “náboženstvá” so svojimi obradmi, vierou, kňazmi a prorokmi, posvätnosťou svojich vodcov atď. V

totalite je týmto krédom pohanstvo alebo gnosticizmus, pretože stotožňuje štát a jeho ideológiu s konečným cieľom človeka a predkladá ideu "utopického raja" komunizmu plného tovarov a výrobných prostriedkov, ktorý podľa Marxa mal skoncovať so všetkými formami odcudzenia človeka a s ním aj nešťastia. Naopak, pre svätého Maximiliána Kráľovstvo Nepoškvrnenej Panny resp. Kráľovstvo Najsvätejšieho Srdca Ježišovho prostredníctvom Nepoškvrnenej netvrdí, že nahradí Raj, ktorý zostáva jediným a pravým cieľom človeka.

Na základe učenia evanjelia (*Božie kráľovstvo je medzi vami*) však svätý Maximilián uznáva, že Kráľovstvo Nepoškvrnenej Panny nad dušami v milosti posväcujúcej už je príslubom budúcej slávy. Komentujúc návštevu Niepokalanova dvomi Židmi, komunistami, ktorí v meste Nepoškvrnenej videli „autentický komunizmus“, píše poľský svätec: *„Keď duch Niepokalanova prenikne do celej vlasti a do celého sveta, keď sa Nepoškvrnená stane Kráľovnou každého srdca, ktoré bije pod slnkom, vtedy alebo príde na zem, nie však nebo utopické sľubované komunistami alebo socialistami, ale – nakoľko je to len možné na tejto zemi – ozajstný raj, ktorého šťastiu sa radujú obyvatelia Niepokalanova, kde všetci sú jedna rodina, ktorej Boh je otcom, Nepoškvrnená matkou, božský väzeň lásky v Eucharistii starší brat, zatiaľ čo všetci ostatní nie sú súdruhovia, ale bratia a mladší bratia, ktorí sa milujú“* (SK 1222). Kráľovstvo Božie je už tu, na zemi, a je to najsladšie Srdce Panny Márie, v ktorom všetky duše prebývajú v milosti!

Veda Nepoškvrnenej

Na rozdiel od prostých diktatúr, ktoré nemali záujem formovať masu podľa nejakej ideológie, totalitné štáty, ktorých cieľom je formovanie „nového človeka“ prostredníctvom „spasiteľnej“ ideológie, rozvíjali kampane školského i mimoškolského vzdelávania charakterizovaného manipuláciou historickej pamäti, vedy a aktuálnych informácií až do tej miery, že si osvojili brutálne spôsoby násilnej „prevýchovy“ režimu Mao-Ce-Tunga. Predovšetkým v komunizme od čias Marxa bolo živé vedomie, že socialistická ideológia musí byť vedeckým systémom, a nie iba spoločenskou požiadavkou, a preto sa na čelo proletárskych mäs musia postaviť vodcovia, ktorí ovládajú „vedu Revolúcie“.

Aj ideál svätého Maximiliána, Nepoškvrná, musel preniknúť do všetkých duší prostredníctvom práce odborníkov a vedcov, teda členov Rytierstva, plne zasvätených veci Nepoškvrnenej Panny. Preto svätý Maximilián okamžite pochopil potrebu špeciálnej prípravy a štúdia a neprekvapuje, že založil seminár v Niepokalanove, najmä po nepriemerných prípadoch, ktoré súviseli s otcom Costanzom, jeho spoločníkom na misii v Japonsku, ktorý pochyboval o pravde viery o univerzálnom sprostredkovaní milostí Najsvätejšej Božej Matky (základný kameň zasvätenia sa Nepoškvrnenej Panne) a nechápal osobitné poslanie Rytierstva: *„Som čoraz väčšmi presvedčený – píše svätý – že na dosiahnutie cieľa Niepokalanova je nevyhnutná adekvátne špeciálna príprava a formácia“* (SK 449).

Bez toho, aby upadol do nejakej formy ezoterizmu, musel mať podľa svätého Maximiliána rytier Nepoškvrnenej Panny osobitnú prípravu na svoj apoštolát, ktorého cieľom je získanie celého sveta pre Nepoškvrnenú Panu, a preto vymyslel neologizmus: *Immacolatológia* – ako to samotný svätec vysvetľuje – teda to, *„čo sa týka Nepoškvrnenej Panny“* (CK 59).

Nepoškvrnená Panna je pre svätého Maximiliána ideálom rytiera, pretože Nepoškvrnená Panna je *„celou tradíciou [nášho rádu] a krokom vpred, ktorý si vyžaduje naša doba“* po siedmich storočiach príprav

a snahy františkánskeho rádu o uznanie dogmatickej pravdy, teraz dochádza „k uskutočneniu, čiže k začleneniu tejto pravdy, k odkrytiu Nepoškvrnenej Panny dušiam, k Jej uvedeniu do duší so všetkými blahodarnými účinkami“ (SK 485). V pasáži, v ktorej pripomína všetky predsunuté základne, ktoré treba dobyť pre Nepoškvrnenú Pannu, svätec pripomína, že je dobré, že „rytieri Nepoškvrnenej Panny sú všade, ale najmä na najdôležitejších miestach“, napr. pri „výchove mládeže“, pri „usmerňovaní názoru nás“, v „umení“ a ako „priekopníci a sprievodcovia vo vedách“ (SK 93), so stratégiou, ktorá sa nezdá byť odlišná od stratégie, ktorú v teórii presadzoval Gramsci pre uchopenie moci komunizmom. Nepoškvrnená Panna je ideálom proti všetkým ideológiám!

dokončenie v II. časti

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/totalitarizmus-neposkvrnenej-panny-svaty-maximilian-kolbe-i-cast/>